

Esitys Joensuun alueellisen jätelautakunnan jätetaksaksi 1.1.2023

JATELK 20.10.2022 § 50
3876/02.05.00.01.02/2022

Jätelain 78 §:n mukaan kunnan on perittävä järjestämästään jätehuollosta jätemaksua, jolla katetaan sille tehtävän hoitamisesta aiheutuvat kustannukset. Jätehuollon kustannukset muodostuvat mm. jätteen kuljetus- ja käsittelypalveluista, jätehuoltoon liittyvän infrastruktuurin (mm. jätteenkäsittelypaikat, jäteasemat, aluekeräyspisteet) rakentamisesta ja ylläpidosta, vaarallisen jätteen vastaanotosta ja käsittelystä, jäteneuvonnasta, jätteen loppukäsittelypaikan tai -laitoksen käytöstä poistamiseen ja jälkihoitoon varautumisesta sekä jätehuoltoviranomaisen tehtävien hoidosta.

Jätemaksuilla tulee varautua myös pitkän aikavälin investointeihin, joita kunnan lakisääteisen jätehuoltovelvollisuuden hoitamiseksi tarvitaan. Jätetaksan mukaisten jätemaksujen kertymällä on katettava kunnallisen jätehuoltoyhtiön kustannukset kunnan vastuulle säädetyn yhdyskuntajätehuollon hoitamisesta sekä kuntien yhteisen jätehuoltoviranomaisen eli jätelautakunnan toiminnan kustannukset. Jätemaksun on vastattava kunnan tarjoamaa palvelutasoa ja maksuilla on mahdollisuuksien mukaan kannustettava jätteen määrän ja haitallisuuden vähentämiseen sekä etusijajärjestyksen mukaiseen jätehuoltoon.

Osa jätemaksusta voidaan kerätä erillisenä perusmaksuna. Perusmaksulla voidaan kattaa jäteneuvonnasta, asiakasrekisteristä ja muista hallinnollisista tehtävistä, jätehuoltoviranomaisen tehtävistä sekä vaarallisen jätteen ja muun jätteen alueellisten vastaanottopaikkojen perustamisesta ja ylläpidosta kunnalle aiheutuvat kustannukset. Jätelain 79 §:n mukaan jätemaksun perusteita ovat mm. jätteen laji, laatu, määrä ja noutokerrat. Perusteena jätemaksulle sekä erilliselle perusmaksulle voi olla myös esimerkiksi kiinteistön käyttötarkoitus, kiinteistöllä asuvien henkilöiden lukumäärä tai muu vastaava peruste. Lain mukaan jätemaksun perusteista määrätään tarkemmin kunnan hyväksymässä jätetaksassa. Jätetaksan hyväksyminen on kunnan jätehuoltoviranomaisen tehtävä. Joensuun alueellisen jätelautakunnan jätetaksassa määritellään maksut kunnallisille jätehuoltopalveluille, jotka Puhas Oy järjestää kotitalouksille ja kunnille.

Taksan valmistelu

Jätetaksan valmistelussa on huomioitu Suomen Kuntaliiton ohjeistus jätetaksan laadintaan. Jätetaksan luonnos ja taksaehdotukseen sisältyvät maksujen muutokset on valmisteltu yhteistyössä kunnallisen jäteyhtiön kanssa sen tekemien kustannuslaskelmien pohjalta. Eri jätehuoltopalveluiden kustannusten laskelmat on tehty jätehuoltoyhtiön toimesta ja laskelmat perustuvat yhtiön omien palveluiden sekä yhtiön kilpailuttamien palvelujen kustannuksiin. Perusmaksun jätelautakuntaosa taksaluonnoksessa määräytyy jätelautakunnan talousarvioesityksen perusteella.

Jätelautakunnan perustamissopimuksen mukaisesti kunnille on varattu mahdollisuus tehdä esityksensä perusmaksun kuntaosasta. Joensuun, Kontiolahden ja Liperin antamat vastaukset ovat sähköisen kokouksen oheismateriaalina.

Jätetaksan rakenne

Jätemaksut ovat koko jätelautakunnan toimialueella kunnasta riippumatta yhtenäiset, lukuun ottamatta perusmaksuja. Asuinkiinteistön jätemaksu muodostuu vuosittaisesta perusmaksusta sekä jäteastian tyhjennysmaksuista tai aluekeräysmaksusta. Jätelain nojalla kunnan järjestämisvastuun piiriin kuuluvien muiden kuin asumiseen tarkoitettujen kiinteistöjen jätemaksu muodostuu jäteastioiden tyhjennysmaksuista. Näitä kiinteistöjä ovat kuntien hallinto- ja palvelutoiminnan yksiköt. Kiinteistöittaisen jätteenkuljetuksen yhteydessä veloitetaan tarvittaessa lisämaksuja, kuten astian siirto- tai pesumaksu.

Perusmaksu muodostuu perusosasta ja jätelautakuntaosasta sekä Kontiolahden ja Liperin kuntien kohdalla kuntaosasta. Perusosalla katetaan jätehuoltoyhtiö Puhas Oy:n tuottamista käyttöhetkellä maksuttomista tai subventoiduista palveluista sekä jätehuollon kehittämisestä aiheutuvat kustannukset. Näitä palveluita ovat mm. vaarallisen jätteen vastaanotto ja käsittely, jäteneuvonta, jäteasemien ylläpito sekä Puhas Oy:n ylläpitämät ekopisteet, jotka täydentävät pakkausjätteiden tuottajayhteisöjen Rinki-ekopisteverkostoa. Lisäksi perusosalla katetaan osa asiakasrekisterin ylläpidosta. Perusmaksun perusosa ja lautakuntaosa ovat kaikissa kunnissa yhtä suuret, mutta kuntaosan suuruus vaihtelee kunnittain. Kuntaosa perustuu kunnan tekemään esitykseen.

Jätelautakuntaosalla katetaan kunnan jätehuoltoviranomaisen toiminnan kustannukset. Kuntaosalla voidaan kattaa vain niitä kuluja, joita kunnalle aiheutuu jätelain 32 §:n mukaisen jätehuollon järjestämisvelvollisuuden perusteella tuotetuista palveluista, jotka ovat tasapuolisesti kuntalaisten käytettävissä ja joita kunnallinen jätehuoltoyhtiö ei kunnan ja yhtiön välisen sopimuksen mukaan järjestä (esim. risujen tai puutarhajätteen vastaanotto).

Järjestetyn jätteenkuljetuksen osalta maksu muodostuu joko jäteastioiden tyhjennyksistä jätelajin, astiakoon ja tyhjennyskertojen perusteella (kiinteistöittäinen jätteenkuljetus) tai poltettavan jätteen aluekeräysmaksusta, joka on määritetty vuosimaksuksi.

Taksa sisältää lisäksi jätekeskus- ja jäteasemamaksut, lisäpalvelumaksut sekä eri maksujen määräytymisperusteet ja laskutuskäytännön periaatteet.

Merkittävimmät muutokset

Nyt esitetyt korotukset perustuvat jätehuoltoyhtiön kilpailuttamien jätteenkuljetusten kustannusten nousuun ja indeksikorotukseen, teknisiin muutoksiin ja suoraan lainsäädännön muutoksesta seuraaviin lisätehtäviin. Jätehuollon kokonaiskustannuksissa on otettava huomioon myös muuttuneen jätelainsäädännön ja uudistuvien jätehuoltomääräysten vaatimukset sekä jätehuollon palveluverkostoon tehtävät muutokset.

Perusmaksuun esitetään 31-37 %:n korotuksia. Euromääräinen muutos on valtaosalle asiakkaita vakinaisen asunnon maksussa 9,92 € ja vapaa-ajan asunnon maksussa 4,95 € (alv 24 %). Perusmaksuihin esitetyt korotukset tulevat suurimmaksi osaksi uudesta vaarallisten jätteiden sopimuksesta, Kontiosuon itsepalveluaseman rakentamisesta sekä poistotekstiilikerauksen käynnistämisestä.

Jäteastioiden tyhjennysmaksuihin esitetään korotuksia. Ne perustuvat kuljetusindeksin korotukseen, joka on kuljetuksen osassa 12,8 % ja käsittelyn osassa 10,0 %. Poltettavan jätteen käsittelykustannusten korotus nostaa kaikkien poltettavan jätteen keräysvälineiden tyhjennysmaksuja. Tyhjennysmaksun ehdotettu korotus 140-1000 litran astioille on biojätteen osalta 12,2-13,0 % ja poltettavan jätteen osalta 12,7-13,9 % (alv 24 %). Syväkeräys- ja pintasäiliöiden sekä etukuormaussäiliöiden tyhjennysmaksuissa korotus on säiliökoosta riippuen noin 9,9-11,3%. Biojätteen tyhjennysmaksuja subventoidaan poltettavan jätteen tyhjennysmaksuilla.

Lisäpalveluiden maksujen korotukset perustuvat kuljetusindeksikorotukseen. Tuntiveloitukseen, joka peritään erikseen tilatusta tyhjennyksestä, jos jätteiden nouto edellyttää normaalilta jätteenkuljetusreitiltä poikkeamista, esitetään 12,8 % korotusta. Siirtomaksuun esitetään 14,3 % korotusta joka tarkoittaa 0,07 euron korotusta alkavaa 10 metriä kohden. Hukkanoutomaksuihin esitetään astiatyypistä riippuen 10,1-12,8 % korotuksia, tämä tarkoittaa yleisimmän 240 l astian kohdalla 0,43 e korotusta. Astioiden pesumaksuja ehdotetaan korotettavan 4,2-6,1 %:lla, joka yleisimmän pesutyyppin eli peruspesun kohdalla tarkoittaa 1,27 euron korotusta. Astiapesut tehdään pääsääntöisesti taloyhtiöiden ja kuntien toimipaikkojen poltettavan jätteen astioille. Pesuista kertyvillä maksuilla subventoidaan biojäteastioiden tyhjennysmaksuun sisältyvät kaksi pesukertaa vuodessa.

Osaan jätelajien vastaanottomaksuista esitetään korotuksia. Korotuksia perustellaan konetöiden indeksikorotuksilla ja maksujen muutoksilla todellisia kustannuksia vastaavammiksi. Asumisen jätehuollon kustannuksiin vaikuttaa konetyön- ja kuljetusindeksin korotukset poltettavan jätteen vastaanottomaksuun. Korotus on 110,66 €/t:sta 121,73 €/t:oon (alv 0 %).

Kunnan toissijaisen jätehuoltopalvelun tyhjennysmaksut sekä maksut jätekeskuksessa ja pienkuormamaksut jäteasemilla on esitetty taksan liitteessä 1. Maksuihin vaikuttaa jätteenkäsittelyn kustannusmuutokset vastaavasti kuin edellä on kerrottu. Sekä poltettavan jätteen, että biojätteen astioiden tyhjennysmaksut nousevat 9,9-25,1 %. Lisäpalveluiden osalta toissijaisen jätehuoltopalvelun asiakkaille sovelletaan varsinaisen taksan taulukon 3 mukaisia maksuja.

Uutena jätelajina taksaesitykseen on tuotu pakkausjätteiden keräys. Jätelain uudistuksen myötä pakkausjätteen erilliskeräys siirtyy kunnan vastuulle 1.7.2023 alkaen. Pakkausjätteiden tyhjennysmaksuilla katetaan ainoastaan keräyksen ja kuljetuksen kustannukset. Pakkausjätteiden käsittelystä ei tule kustannuksia, koska ne luovutetaan pakkausten tuottajille ilman maksua.

Puhas Oy jatkaa Enon mobiilikeräyspalvelu-kokeilua vuonna 2023 ja asiointinissa sovelletaan Ilomantsin, Kontiolahden ja Polvijärven jäteasemien pienkuormamaksuja. Mobiilikeräyspalvelun järjestämisestä aiheutuvat kustannukset on otettu huomioon perusmaksussa vastaavasti kuten jäteasemapalveluiden järjestämisen kustannuksetkin.

Kontiosuon jätekeskukseen on nykyisen käytössä olevan järjestelmän korvaajaksi rakennettu itsepalveluperiaatteella toimivaa lajitteluasemaa, jonka käytäntö tulee olemaan jatkossa sama kuin Liperin jäteasemalla. Toiminta perustuu punnitusperusteiseen laskutukseen kaikissa pienkuormissa puutarhajätettä ja vain veloitusetta vastaanotettavien jätelajien kuormia lukuun ottamatta. Itsepalveluasema avautuu kuntalaisten käyttöön vuoden 2022 loppuun mennessä.

Aluekeräyspistemaksuihin ei esitetä korotuksia. Osa aluekeräysverkoston kustannuksista katetaan perusmaksuista ja poltettavan jätteen tyhjennysmaksuista kertyvillä tuloilla. Näin osa aluekeräysjärjestelmän yleisistä ylläpitokuluista sekä järjestelmän luvattomasta käytöstä aiheutuvista kuluista jaetaan kaikkien kuntalaisten maksuihin, jolloin nämä kustannukset eivät kohdennu yksistään aluekeräysmaksua maksaville kuntalaisille. Aluekeräyspisteiden lukitseminen ja valvonnan tehostaminen ovat vähentäneet pisteiden väärinkäyttöä.

Esitys

Koska jätemaksujen kokonaisuuden tasomuutoksilla voi olla vaikutusta kuntalaisten ja kunnan jätehuollon kustannuksiin, Joensuun kaupunginhallituksen päätöksen 26.09.2022 § 342 mukaisesti ennen jätetaksan hyväksymistä varataan osakaskunnille mahdollisuus antaa lausunto taksaehdotuksesta. Lausuntojen perusteella taksaehdotukseen tehdään tarvittaessa muutoksia ja ehdotus tuodaan jätelautakunnan hyväksyttäväksi joulukuun kokouksessa. Lisäksi lautakunta asettaa jätetaksaehdotuksen julkisesti nähtäville ja varaa hallintolain 41 §:n mukaisesti kuntalaisille ja niille, joiden oloihin päätöksenteolla on huomattava vaikutus, mahdollisuuden esittää mielipiteensä asiasta.

Valmistelija: vs. jätehuoltosuunnittelija

Vs. jätehuoltosuunnittelijan päätösehdotus:

Joensuun alueellinen jätelautakunta päättää

asettaa jätetaksaluonnoksen yleisesti nähtäville ja pyytää kunnilta lausunnot taksaesityksestä.

Jätetaksaluonnos sekä kuulutus asian vireillä olosta ja vaikuttamismahdollisuuksista pidetään nähtävillä jätelautakunnan verkkosivuilla 24.10.–18.11.2022. Tieto kuulutuksesta lähetetään lisäksi sähköisesti kaikkiin jätelautakunnan toimialueen kuntiin, jotta kunnat voivat julkaista ne omilla

verkkosivuillaan. Lausunnon- ja mielipiteidenannon määräaika on 18.11.2022 klo 15.00 mennessä.

Nähtävillä olon ja kuulemisen jälkeen jätetaksaan tehdään tarvittaessa muutoksia ja taksa tuodaan jätelautakunnalle päätettäväksi joulukuun kokoukseen.

Päätös:

Keskustelussa jäsen Reetta Voutilainen esitti asian palauttamista uudelleen valmisteltavaksi.

Karjunen Mervi, Ruusunen Marika, Karppinen Markku, Asikainen Tommi, Utriainen Anna ja Pasanen Vilho kannattivat Reetta Voutilainen tekemää palautusesitystä.

Koska oli tehty kannatettu, palautusesitys on äänestettävä, jolloin niiden, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista tulee äänestää JAA, ja niiden, jotka kannattavat palauttamista, tulee äänestää EI. Toimitetussa äänestyksessä annettiin 1 JAA-ääntä (Hiltunen Antti), 7 EI-ääntä (Voutilainen Reetta, Karjunen Mervi, Ruusunen Marika, Karppinen Markku, Asikainen Tommi, Utriainen Anna, Pasanen Vilho), yhteensä 8 ääntä.

Joensuun alueellinen jätelautakunta palautti asian uudelleen valmisteltavaksi.

Joensuun alueellinen jätelautakunta päätti järjestää ylimääräisen kokouksen 10.11.2022 klo 17.00.

Merkittiin tiedoksi, että kaupunginhallituksen edustaja Sampsa Jääskeläinen poistui klo 18.40.